

3. Nye eller ændrede dispositioner i finansåret

3.1 Behovet for nye eller ændrede dispositioner

Der kan i løbet af et finansår opstå behov for at gennemføre nye eller ændrede dispositioner i forhold til de bevillinger, der er givet på finansloven, fordi:

- en disposition ikke har været forudset eller ikke har kunnet forudses under finanslovens udarbejdelse
- de forudsætninger, hvorunder en bevilling er givet, ændres
- de nødvendige oplysninger om en forudset disposition ikke eller kun delvist har kunnet foreligge under udarbejdelsen af finansloven.

I visse tilfælde er der hjemmel til at foretage nye eller ændrede dispositioner i løbet af et finansår, *jf. punkt 3.2 Nye eller ændrede dispositioner, hvor hjemmel er givet.*

Hvor der ikke i finansloven, budgetvejledningens kapitel 2 eller lovgivningen i øvrigt er hjemmel til at gennemføre en disposition, må bevillingsmæssig hjemmel tilvejebringes, *jf. punkt 2.2.2 Forudgående hjemmel.* Dette gælder både adgangen til at modtage indtægter og afholde udgifter og påføre staten andre økonomiske forpligtelser som statsgarantier og flerårige forpligtelser. Tilvejebringelse af bevillingsmæssig hjemmel til nye eller ændrede dispositioner i løbet af finansåret behandles i *punkt 3.3 Tilvejebringelse af ny bevillingsmæssig hjemmel i løbet af finansåret.*

Samme procedure anvendes, hvor der er givet en bevilling, hvis anvendelse er betinget af særskilt forelæggelse for Finansudvalget.

3.1.1 Budgetlovens betydning for nye og ændrede dispositioner i finansåret

Budgetlovens bestemmelser om udgiftslofter for staten stiller krav om finansiering af merudgifter i årets løb for bevillinger, der er underlagt loftsstyring, *jf. punkt 1.2.2 Udgiftslofter.* Det gælder særligt bevillinger under det statslige delloft for driftsudgifter.

3.1.1.1 Særligt om bevillinger under delloftet for driftsudgifter

For bevillinger, omfattet af det statslige delloft for driftsudgifter, gælder særlige bestemmelser af betydning for nye eller ændrede dispositioner som følge af budgetlovens bestemmelser om udgiftslofter.

Ved tillægsbevillinger, som er omfattet af adgangen til direkte efterbevilling, skal departementet sikre, at der foreligger en aftale om finansiering med Finansministeriet. Ved andre bevillingsforslag skal Finansministeriets godkendelse foreligge.

Tilsvarende skal departementet sikre, at nye eller ændrede dispositioner i finansåret, der medfører merudgifter, er finansieret ved diskretionære besparelser, ved træk på de generelle reserver efter forudgående aftale med Finansministeriet eller ved overførsel fra andre ministerområder.

Hvis der i øvrigt samlet set forventes en overskridelse af finansårets bevillinger, skal ministeren anvise konkret finansiering hertil inden for ministerområdet. Omfattet er samlede forventede merudgifter og mindreindtægter, herunder også merudgifter på aktivitetsstyrte bevillinger (inkl. lovbundne bevillinger).

3.1.1.2 Særligt om bevillinger under delloftet for indkomstoverførsler

For bevillinger under delloftet for indkomstoverførsler indebærer budgetloven som udgangspunkt ikke skærpede krav til finansiering af merudgifter i årets løb.

Såfremt der samlet set forventes en overskridelse af finansårets bevilling på bevillinger under delloftet for indkomstoverførsler, har den pågældende minister en initiativpligt til at få klarlagt om overskridelsen er af midlertidig eller permanent karakter, *jf. punkt 1.2.3 Den statslige udgiftskontrol*.

Den pågældende minister skal i forbindelse med udgiftsopfølgningen redegøre for, om merudgifter på de enkelte bevillinger under delloftet for indkomstoverførsler, der overstiger 50 mio. kr. eller 5 pct. af den samlede bevilling, er af midlertidig eller permanent karakter.

3.2 Nye eller ændrede dispositioner, hvor hjemmel er givet

I visse tilfælde er der i bevillingsreglerne hjemmel til at foretage nye eller ændrede dispositioner i løbet af et finansår i forhold til de bevillinger, der er givet på finansloven, *jf. dog afsnit 3.1.1 ovenfor*.

Inden for givne bevillinger (optages ikke på tillægsbevillingslovforslaget):

- Merudgifter der afholdes af videreførselsbeløb, *jf. punkt 2.2.12 Videreførsel af uforbrugt bevilling til efterfølgende år*.
- Merudgifter der modsvares af merindtægter på nettobevillinger, *jf. punkt 2.2.5 Brutto- og nettobevillinger*, eller har hjemmel i anmærkningerne, *jf. punkt 2.10.2 Bruttobevilling* (under reservationsbevilling) og *punkt 2.12.2 Bruttobevilling* (under anden bevilling).
- Omdisponeringer inden for en rammebevilling, *jf. punkt 2.2.8 Bevillingsforudsætninger i anmærkningerne*.

- Lovbundne udgifter og indtægter, *jf. punkt 2.9.2 Sammenhængen mellem bevilling og lovgivning.*
- Udgifter til afskrivning og nedskrivning af fordringer, *jf. punkt 2.4.6 Nedskrivning af fordringer.*

Uden for givne bevillinger (optages på tillægsbevillingslovforslaget):

- Overførsler mellem hovedkonti, *jf. punkt 2.2.9.1 Bevillingsoverførsler.*
- Udgifter der følger af ny lovgivning, som vedtages i tiden fra 15. oktober i året forud for finansåret (B-året) til udløbet af finansåret, *jf. punkt 2.2.19 Bevillingsparagraffen.*
- Indtægter og udgifter vedrørende EU-tilskud, der forudsætter afholdelse af tilsvarende udgifter herunder udgifter til Danmarks EU-bidrag, *jf. punkt 2.4.1 Udgifter som følge af EU-retsakter.*
- Udgifter til indfrielse af garantier og statsforskrivninger, *jf. punkt 2.4.2 Indfrielse af garantier og statsforskrivninger.*
- Udgifter pålagt ved dom mv., *jf. punkt 2.4.3 Udgifter pålagt ved dom mv.*
- Selvforsikringsudgifter, *jf. punkt 2.4.4 Selvforsikringsudgifter.*
- Udgifter til bevarelse af statsaktiver, *jf. punkt 2.4.5 Bevarelse af statsaktiver.*
- Indtægter ved ekspropriation, *jf. punkt 2.2.16 Salg af fast ejendom mv.*
- Ejendomssalg, *jf. punkt 2.2.16 Salg af fast ejendom mv.*
- Bygningsstyrelsens ejendomskøb, hvor købssummen udgør under 100 mio. kr., *jf. punkt 2.7.4.2 Ejendomskøb* (under statsvirksomhed).
- Oprettelse af nye aktiviteter under indtægtsdækket virksomhed som følge af kontroludbud, *jf. punkt 2.6.8.1 Anvendelse og hjemmel* (under indtægtsdækket virksomhed).
- Mer- eller mindreudgifter som følge af aktivitetsafvigelser fra det i anmærkningerne givne på hovedkonti af bevillingstypen statsfinansieret selvejende institution, *jf. punkt 2.11.4 Ministeriets disponering af bevillingen.*
- Udmøntning af budgetreguleringer.

3.3 Tilvejebringelse af ny bevillingsmæssig hjemmel i løbet af finansåret

3.3.1 Dispositioner med Finansudvalgets tilslutning

Hvor der ikke i finansloven, budgetvejledningen eller gældende regler i øvrigt er hjemmel til at gennemføre en disposition, skal der tilvejebringes bevillingsmæssig hjemmel forud for dispositionens gennemførelse.

Tilvejebringelse af bevillingsmæssig hjemmel til nye eller ændrede dispositioner i finansåret sker i praksis ved at opnå Folketingets Finansudvalgs tilslutning til en bevillingsansøgning (aktstykke).

Dette gælder også, hvis det er nødvendigt at gennemføre dispositioner, som har eller kan få udgiftsmæssige eller indtægtsmæssige konsekvenser i et senere finansår, og hvortil der ikke foreligger hjemmel, *jf. punkt 2.2.10 Flerårige dispositioner*.

Finansudvalgets tilslutning skal endvidere indhentes til dispositioner i henhold til en bevilling, der på finansloven er givet som en betinget bevilling, f.eks. ved forbehold om særskilt forelæggelse for Finansudvalget. Det kan tillige ved lov eller tekstanmærkning være foreskrevet, at bestemte dispositioner kun kan gennemføres med Finansudvalgets tilslutning, *jf. punkt 2.2.7 Betingede bevillinger*.

Når der opstår en situation (f.eks. forsinkelse eller væsentlige ændringer), som efter reglerne i kapitel 2 forudsætter Finansudvalgets tilslutning til det videre forløb, eller når der er indgået en kontrakt, som er betinget af Finansudvalgets tilslutning, skal forelæggelse ske snarest og inden 3 måneder efter, at ministeriet er blevet bekendt med, at situationen opstod, henholdsvis kontrakten blev indgået.

Endvidere skal følgende dispositioner forelægges:

- Investeringer i anlægsaktiver mv. samt visse ændringer af investeringsprojekter, *jf. punkt 2.6.11 Investeringer i anlægsaktiver mv.* (under driftsbevilling).
- Selvforsikringsudgifter ved omfattende skader og totalskader, *jf. punkt 2.4.4 Selvforsikringsudgifter*.
- Huslejekontrakter, der indgås af statsinstitutioner med en privat udlejer, hvortil der er knyttet usædvanlige og byrdefulde vilkår, f.eks. særligt stort depositum eller anden forudbetaling, eller hvis der skal afholdes større udgifter til indretning eller ombygning af det lejede, *jf. punkt 2.6.12 Leje af fast ejendom* (under driftsbevilling).
- Huslejekontrakter, der indgås af statsinstitutioner inden for huslejeordningen med en privat udlejer, hvor dette følger af reglerne for forelæggelse af investeringer, *jf. punkt 2.6.12 Leje af fast ejendom* (under driftsbevilling).
- Huslejekontrakter, der indgås af institutioner uden for huslejeordningen, hvor dette følger af reglerne for forelæggelse af investeringer, *jf. punkt 2.6.12 Leje af fast ejendom* (under driftsbevilling).
- Leasingaftaler med en samlet kontraktsum på 70 mio. kr. eller derover, *jf. punkt 2.4.10 Leasing (leje)*.
- It-projekter, hvor den samlede udgift udgør 70 mio. kr. eller derover, eller hvor dette følger af reglerne om forelæggelse af investeringer, samt visse ændringer af it-projekter, *jf. punkt 2.2.18.1.2 Forelæggelse for Finansudvalget*.
- Repræsentationsudgifter af større omfang eller af ekstraordinær karakter uden særskilt hjemmel på finansloven, *jf. punkt 2.4.14 Repræsentation*.

- Bygge- og anlægsprojekter, hvor den samlede totaludgift udgør 70 mio. kr. eller derover, samt visse ændringer af bygge- og anlægsprojekter, hvor det følger af reglerne for forelæggelse, *jf. punkt 2.8.3 Bygge- og anlægsprojekter* (under anlægsbevilling).
- Visse ejendoms køb og –salg, hvor det følger af reglerne for forelæggelse, *jf. punkt 2.2.16 Salg af fast ejendom mv. og punkt 2.8.4 Ejendomserhvervelse* (under anlægsbevilling).
- Bygningsstyrelsens investeringer i bygge- og anlægsprojekter, hvor den samlede udgift udgør 100 mio. kr. eller derover, *jf. punkt 2.7.4.1 Bygge- og anlægsprojekter* (under statsvirksomhed).
- Bygningsstyrelsens ejendoms køb, hvor købssummen udgør 100 mio. kr. eller derover, *jf. punkt 2.7.4.2 Ejendoms køb* (under statsvirksomhed).
- Anskaffelser af materielle anlægsaktiver, hvor anskaffelsesudgiften udgør 70 mio. kr. eller derover, *jf. punkt 2.8.5 Anskaffelser af materiel mv.*
- Statsfinansierede selvejende institutioners investeringer i bygge- og anlægsprojekter samt it-projekter, hvor den samlede udgift udgør 70 mio. kr. eller derover, *jf. punkt 2.11.5 Statsfinansierede selvejende institutioners disponering af modtagne tilskud.*
- Huslejekontrakter, der indgås af statsfinansierede selvejende institutioner, og hvor dette følger af reglerne for forelæggelse, *jf. punkt 2.11.5 Statsfinansierede selvejende institutioners disponering af modtagne tilskud.*
- Køb af fast ejendom eller grunde, hvor købssummen udgør 70 mio. kr. eller derover, *jf. punkt 2.11.5 Statsfinansierede selvejende institutioners disponering af modtagne tilskud.*

Ved forelæggelse af investeringer og anskaffelser for Finansudvalget, *jf. punkt 2.2.18.1.2, 2.6.11, 2.7.4.1-2, 2.8.3-5 og 2.11.5.4-6*, skal eventuel ekstern medfinansiering medregnes ved opgørelse af de samlede projektudgifter, i det omfang staten opnår fuldt ejerskab over det pågældende aktiv.

3.3.2 Mindre væsentlige dispositioner uden principiel betydning

Finansministeriet kan efter omstændighederne give tilslutning til, at der på forventet efterbevilling foretages mindre væsentlige dispositioner, som er uden principiel betydning.

3.4 Fremgangsmåden ved forelæggelse af bevillingsansøgninger for Finansudvalget

Hvor en disposition efter reglerne i punkt 3.3.1 Dispositioner med Finansudvalgets tilslutning kræver forudgående tilslutning fra Finansudvalget, forelægges den påtænkte disposition for Finansudvalget ved et aktstykke fra vedkommende minister.

Tilvejebringelse af bevillingsmæssig hjemmel ved tilslutning fra Folketingets Finansudvalg er et alternativ til tilvejebringelse af hjemmel ved bevillingslov. Forelæggelse for Finansudvalget vil derfor kunne erstattes af optagelse på finanslov, hvis dennes ikrafttræden kan afventes.

Finansudvalgets beretning af 7. april 2011 om Finansudvalgets arbejdsform indeholder en nærmere beskrivelse af Finansudvalgets arbejde og de gældende procedurer i forbindelse med udvalgets arbejde.

3.4.1 Den ministerielle behandling

Aktstykket, der udarbejdes efter nedenstående retningslinjer, skal inden fremsendelsen til Finansudvalget forelægges i udkast for Finansministeriet. Når Finansministeriets tilslutning foreligger, sendes aktstykket af det pågældende ministerium elektronisk til Finansudvalget.

3.4.2 Fortrolighed

Hvor det undtagelsesvis efter dispositionens karakter er påkrævet, at aktstykket ikke offentliggøres, kan aktstykket betegnes som fortroligt. Det kan i aktstykket angives enten, at såvel eksistensen som indholdet af aktstykket er fortroligt, eller at eksistensen af aktstykket er offentligt, mens indholdet er fortroligt. Baggrunden for fortroligheden bør angives i aktstykket, ligesom det så vidt muligt bør angives, om (og i givet fald hvornår eller under hvilke omstændigheder) ministeren vil tage skridt til at hæve fortroligheden.

Det bør ved udarbejdelsen af aktstykket overvejes, om de fortrolige oplysninger kan placeres i et bilag til aktstykket, således at det ikke er nødvendigt at gøre selve aktstykket fortroligt.

I forbindelse med oversendelse af fortrolige udvalgsbilag til Finansudvalget bør det ligeledes overvejes, hvornår fortroligheden kan hæves, og der bør så vidt muligt i bilaget gøres rede for, hvornår bilaget kan gøres tilgængeligt for offentligheden.

3.4.3 Finansudvalgets møder og afleveringsfrister

I Folketingets mødeperioder holdes der normalt møde i Finansudvalget en gang ugentligt. Finansudvalgets mødedatoer og tidsfrister fremgår af Finansudvalgets hjemmeside. Fristen vil normalt være på mindst otte dage. Finansudvalget holder normalt møde torsdage kl. 13.00, og fristen for indlevering til udvalget er normalt kl. 14.00 den foregående uges onsdag (forudgående frist for indlevering til opsætning tirsdag kl. 12.00). Aktstykkeudkast skal forelægges Finansministeriet til godkendelse senest onsdagen før afleveringsfristen til Finansudvalget.

Uden for Folketingets mødeperioder afholdes møderne med større mellemrum.

Finansministeriet fremsender, efter indhentelse af bidrag fra ressortministerierne, tre gange årligt en "varsling" til Finansudvalget om, hvilke aktstykker der forventes oversendt i de kommende tre måneder.

Uden for Folketingets mødeperioder bør der kun forelægges aktstykker, som er absolut hastende, og som derfor ikke kan afvente den ordinære møderække i folketingsåret, *jf. punkt 3.5.2.6 Hastende aktstykker*.

På grund af Finansudvalgets mulighed for at stille spørgsmål til vedkommende minister, herunder kalde ministeren i samråd, bør aktstykker, i tilfælde hvor sagen ønskes afgjort inden finansårets udløb, sendes i så god tid, at der er mulighed for besvarelse af spørgsmål og afholdelse af samråd. Det bemærkes i den forbindelse, at aktstykker, der vedrører dispositioner

i et finansår, ikke kan tiltrædes i det efterfølgende finansår. Det betyder, at aktstykker, der ikke er tiltrådt senest den 31. december, som hovedregel må betragtes som bortfaldet.

Eventuelle acceptfrister eller lignende i det forelagte forslag skal give en rimelig frist for Finansudvalgets behandling.

Et aktstykke, som Finansudvalget ikke har afgjort ved udløbet af en folketingssamling, betragtes som bortfaldet og må fremsendes på ny i den følgende samling, såfremt forslaget ønskes opretholdt. Ved en eventuel fornyet fremsendelse underrettes Finansministeriet.

I perioder, hvor regeringens forretninger midlertidigt føres af et forretningsministerium, vil aktstykker i almindelighed ikke kunne forelægges for Finansudvalget.

3.4.4 Nummerering

I Finansudvalgets sekretariat forsynes aktstykket med et aktstykkenummer. Inden for hvert folketingsår nummereres aktstykkerne fortløbende.

Er et aktstykke betegnet som fortroligt, forsynes det ikke med aktstykkenummer, men litreres.

3.4.5 Finansudvalgets offentliggørelse af aktstykker

Aktstykker gøres, medmindre aktstykkerne er betegnet som fortrolige, *jf. punkt 3.4.2 Fortrolighed*, tilgængelige for offentligheden på Folketingets hjemmeside.

Offentliggjorte aktstykker er tilgængelige via Folketingets hjemmeside (www.ft.dk) og via internetadressen www.oes-cs.dk/aktstykker, hvorfra der henvises til Folketingets hjemmesides bilag vedrørende aktstykket.

3.4.6 Finansudvalgets afgørelse

Efter afsluttet behandling i Finansudvalget sender udvalgssekretariatet en pdf-fil af aktstykket med afgørelsesdato og påtegning elektronisk til ministersekretariatet. Dette vil normalt ske samme dag, som sagen er behandlet i Finansudvalget.

Telefoniske forespørgsler vedrørende aktstykker må indskrænkes til kun at omfatte sager, hvor det er af afgørende betydning at få hurtigt kendskab til resultatet af Finansudvalgets behandling. Der kan ikke med bindende virkning disponeres på grundlag af telefonisk indhentede oplysninger om Finansudvalgets stillingtagen til aktstykkerne, men vedkommende ministerium må afvente fremkomsten af den skriftlige bekræftelse på, at det pågældende aktstykke er tiltrådt.

Efter hvert møde offentliggøres det afgjorte aktstykke på Folketingets hjemmeside med de foretagne påtegninger.

Ethvert medlem af Folketinget og enhver minister har mulighed for at anmode om at føre et aktstykke vedrørende en bevillingsansøgning frem i folketingssalen i form af et lovforslag eller et forslag til folketingsbeslutning.

Dette vil i almindelighed føre til, at Finansudvalgets behandling af aktstykket sættes i bero, til forhandlingen i folketingssalen har fundet sted, *jf. Finansudvalgets beretning om Finansudvalgets arbejdsform*.

3.4.7 Retsvirkningerne af Finansudvalgets tilslutning

Er Finansudvalgets tilslutning til en foreslået disposition opnået, er vedkommende minister stillet, som var bevilling givet, *jf. punkt 1.1.2 Bevillingsændringer*.

For gennemførelsen af dispositionen gælder bestemmelserne i kapitel 2 samt eventuelle særlige begrænsninger, som af Finansudvalget er knyttet til tiltrædelsen.

3.4.8 Orienterende aktstykker

En minister kan orientere Finansudvalget om en sag ved et orienterende aktstykke. En sådan orientering vil også kunne ske ved brev. Der er ingen materiel forskel på de to orienteringsformer.

Finansudvalget vil dog kvittere for orientering ved aktstykke ved en påtegning, hvorefter det orienterende aktstykke er taget til efterretning.

Valget mellem søgende og orienterende aktstykker afhænger af, om der er tale om en disposition, der beror på Finansudvalgets afgørelse.

Orienterende aktstykker opstilles på samme måde som aktstykker, hvorved der søges bevilling, *jf. punkt 3.5 Udarbejdelsen af aktstykker*. Dog indeholder orienterende aktstykker ikke noget c- og e-stykke.

3.5 Udarbejdelsen af aktstykker

Aktstykker opstilles i følgende punkter:

- a. Indledning (punkt 3.5.1)
- b. Sagsfremstilling (punkt 3.5.2)
- c. Motivering for forelæggelsen (punkt 3.5.3)
- d. Tilslutning fra andre myndigheder (punkt 3.5.4)
- e. Forslaget (punkt 3.5.5)
- f. Finansministeriets tilslutning (punkt 3.5.6)

De anvendte litra skal angives i aktstykkets venstre margin. Anvendes et punkt ikke, udelades det fuldstændig.

Der kan tages udgangspunkt i Finansministeriets skabelon for aktstykker, inklusive standardformuleringer, som kan findes i ØAV.

3.5.1 Indledning (punkt a)

Indledningen (punkt a) skal i kortfattet form indeholde oplysninger om, hvilket ministerium der stiller forslaget, karakteren af den foreslåede disposition, samt de samlede udgifter hvor forslaget omhandler en tidsafgrænset disposition, eller udgifterne på årsbasis hvor forslaget omhandler en disposition med løbende udgifter. Endvidere skal evt. udgiftsændringer fremgå, hvor forslaget omhandler forelæggelser af væsentlige ændringer af investeringsprojekter. Hvor dispositionen vedrører indtægter, oplyses tilsvarende de samlede indtægter eller indtægten på årsbasis ved dispositionen.

I indledningen skal tillige fremgå den eventuelle udgift eller indtægt i finansåret, der foreslås optaget på lov om tillægsbevilling, samt eventuelle forslag til ny låneramme. Der skal ikke gives oplysning om kontering på standard- og underkontoniveau eller om fordelingen på finansår af eventuelle udgifter ud over finansåret.

Hvor forslaget omfatter flere dispositioner, vil det være hensigtsmæssigt, at oplysningerne gives for hver af dispositionerne for sig. Der kan ofte med fordel anvendes en punktopstilling.

Hvor der ikke er sammenhæng mellem dispositionerne, bør der udfærdiges aktstykke for hver enkelt disposition.

Hvor forslaget angår en disposition, der medfører en udgift i finansåret, der foreslås optaget på lov om tillægsbevilling, anføres det tillige, om udgiften finansieres af reserver eller finansieres af midler opført på andre bevillinger. Der kan anvendes en af følgende formuleringer:

- "Udgiften i (finansåret) finansieres af de på ...ministeriet opførte reserver."
- "Udgiften i (finansåret) finansieres af de på (hovedkonto) ... opførte midler."

Forelægges et forslag, der vedrører udgifter i det kommende finansår inden vedtagelsen af finansloven for finansåret, kan følgende formulering dog anvendes:

- "Udgiften i (det kommende finansår) påregnes finansieret af de midler, som måtte blive fastsat på ...ministeriets paragraf."

Hvis forslaget vedrører en disposition, der ikke medfører udgifter, der optages på lov om tillægsbevilling, angives, om udgifterne afholdes inden for en given bevilling, eller om dispositionen er uden udgiftsmæssige virkninger i finansåret. Der kan anvendes en af følgende formuleringer:

- "Udgiften i (finansåret) afholdes af den på finansloven opførte bevilling på kr. til ..."
- "Forslaget medfører ikke udgifter i finansåret."

Hvis forslaget vedrører en disposition, som indebærer et forslag om ændret låneramme, kan følgende formulering anvendes:

- "Forslaget medfører behov for en forhøjelse af lånerammen med (antal) mio. kr. i perioden fra (årstal) til (årstal)"

Såfremt der undtagelsesvist er behov for, at et aktstykke ikke offentliggøres, *jf. punkt 3.4.2 Fortrolighed*, bør dette angives i punkt a. Endvidere bør det udtrykkeligt på aktstykkets forside være angivet, at det er fortroligt. Der kan i pkt. a anvendes en af følgende tre formuleringer:

- "Eksistensen af nærværende aktstykke er offentlig, mens indholdet af aktstykket er fortroligt af hensyn til... Fortroligheden vil blive ophævet når..."
- "Såvel eksistensen som indholdet af nærværende aktstykke er fortroligt af hensyn til... Fortroligheden vil blive ophævet når..."
- "Indholdet af bilag ... til nærværende aktstykke er fortroligt af hensyn til... Fortroligheden vil blive ophævet når..."

3.5.2 Sagsfremstilling (punkt b)

Sagsfremstillingen (punkt b) skal i kortfattet form angive begrundelsen for den foreslåede disposition og redegøre for dispositionens enkeltheder. Sagsfremstillingen har samme funktion og betydning som anmærkningerne til et bevillingsforslag på finansloven, og fremstillingen skal derfor indeholde oplysninger svarende til, hvad der fremgår af anmærkninger, *jf. ØAV*. Ved anmodning om fravigelse af budgetvejledningens regler skal der ikke optages en særlig bevillingsbestemmelse i tabelform i punkt b, men alene redegøres for anmodningen.

Der skal i sagsfremstillingen redegøres for opgørelsen af de samlede udgifter eller udgifterne på årsbasis, *jf. dispositionsreglerne for forslaget og bevillingstypen*.

Angår forslaget en sag, der tidligere har været forelagt særskilt for Finansudvalget, anføres dette med angivelse af aktstykkenummer og dato for Finansudvalgets afgørelse.

Indebærer den foreslåede disposition udgifter i senere finansår, redegøres for den forventede fordeling af udgiften på de enkelte finansår.

Afholdes udgiften af en betinget bevilling, der ikke udnyttes fuldt ud ved dispositionen, medtages oplysning om det resterende beløb.

Omfatter forslaget udgifter, der medfinansieres af en allerede på finansloven opført konto redegøres herfor, således at den samlede bevilling til formålet kan fastslås. Ved aktstykker vedrørende formål, der inden for et eller flere af de seneste 3 år har været tilgodeset gennem ordinære bevillinger på finansloven, men som nu foreslås finansieret på aktstykke fra andre kilder, skal dette angives i bevillingsansøgningen. Endvidere skal angives størrelsen af bevillingen på finansloven i de(t) pågældende år.

Hvor udgiften i finansåret foreslås modsvaret af besparelser, gives som sidste led i sagsfremstillingen en redegørelse for de omstændigheder, der har muliggjort den kompenserende besparelse.

Der skal i sagsfremstillingens slutning optages en specifikation af evt. udgifter i finansåret, der foreslås optaget på lov om tillægsbevilling. Foreslåede bevægelser på hovedkontoniveau specificeres på under- og standardkontoniveau. Der anvendes følgende formulering:

- "Dispositionerne på forslag til lov om tillægsbevilling i finansåret specificeres således:"

3.5.2.1 It-projekter

Sagsfremstillingen i aktstykker om it-projekter skal indeholde en redegørelse for projektet, dets samlede udgifter, samt dets risikoprofil. Redegørelsen skal baseres på en business case, samt evt. andet materiale, der er indgået i forbindelse med behandlingen af projektet i Statens It-projektråd, *jf. punkt 2.2.18.1 It-projekter*. Endvidere skal sagsfremstillingen indeholde en plan for fremtidige orienteringer.

Aktstykkerne følger fælles retningslinjer for it-aktstykker. Der henvises til *Retningslinjer for udformning af it-aktstykker*, som kan findes på ØAV.

3.5.2.2 Anskaffelser af materiel mv.

I sager om anskaffelser gives i sagsfremstillingen alle relevante oplysninger om erhvervelsen, herunder evt. benyttelse af industrisamarbejde, indkøbssamarbejder og delkomponenter såfremt anskaffelsesværdien af disse er væsentlige. Størrelsen af omkostningerne forbundet med erhvervelsen oplyses i sagsfremstillingen, medmindre anskaffelser er et fast led i institutionens virksomhed. Endvidere oplyses om størrelsen af drifts- og vedligeholdelsesudgifter. Der skal ligeledes oplyses om evt. risikofaktorer for leveringstid, drift og totaløkonomi.

3.5.2.3 Bygge- og anlægsprojekter

Ved forslag om bygge- og anlægsprojekter skal der redegøres for en evt. gennemført totaløkonomisk vurdering af projektet, *jf. punkt 2.8.3 Bygge- og anlægsprojekter og punkt 2.7.4.1 Bygge- og anlægsprojekter*, herunder alternative muligheder for organiseringen af projektet. Endvidere skal sagsfremstillingen indeholde en plan for fremtidige orienteringer.

Aktstykkerne følger fælles retningslinjer for bygge- og anlægsaktstykker. Der henvises til *Retningslinjer for udformning af bygge- og anlægsaktstykker*, som kan findes på ØAV.

Aktstykker vedrørende bygge- og anlægsprojekter fra statslige selskaber under Transportministeriets område følger tillige de fælles retningslinjer for bygge- og anlægsaktstykker.

3.5.2.4 Ejendomsoverdragelser mv.

I sager om ejendomserhvervelser gives i sagsfremstillingen alle relevante oplysninger om ejendommen, herunder om seneste ejendomsværdi. Den omtrentlige størrelse af omkostningerne ved erhvervelsen indregnes i købesummen, medmindre ejendomserhvervelser er et fast led i en institutions virksomhed. Endvidere oplyses om størrelsen af istandsættelsesudgifter, såfremt disse er betydelige. Der skal oplyses om den evt. foretagne totaløkonomiske vurdering af projektets anlægs- og driftsøkonomi og om vurderingen af muligheden for at organisere projektet som et offentligt-privat samarbejde, *jf. punkt 2.4.11 Offentlig-Private Partnerskab*.

Ved overdragelse af ejendom fra en statsinstitution til en anden søges Finansudvalgets tilslutning af den institution, til hvilken overdragelsen sker. Finansudvalgets tilslutning søges kun, såfremt overdragelsen sker til anden værdi end den bogførte værdi. Er overdragelsen et led i en ressortomlægning, sker overdragelsen dog regnskabsmæssigt (til bogført værdi) ved kapitaladvis.

Sager om ejendomssalg, der skal forelægges Finansudvalget, skal indeholde alle relevante oplysninger til bedømmelse af sagen, herunder om ejendommens bogførte værdi og den omtrentlige størrelse af salgsomkostninger, som skal bæres af staten.

3.5.2.5 Konsekvensangivelse mv.

Der skal i relevant omfang – ud over de økonomiske konsekvenser redegøres for væsentlige administrative, erhvervsmæssige og miljømæssige konsekvenser af forslaget samt eventuelt for forholdet til EU-retten.

3.5.2.6 Aktstykker af principiel juridisk karakter, herunder materielle tekstanmærkninger i aktstykker

Det er i øvrigt vigtigt, at de retlige spørgsmål overvejes nøje i forbindelse med aktstykker af principiel juridisk karakter, herunder i de meget sjældne tilfælde, hvor et aktstykke måtte indebære lovgivning i form af tekstanmærkninger, der ændrer eller supplerer materiel lovgivning, *jf. punkt 1.8 Særligt om tekstanmærkninger*. I sådanne helt særlige tilfælde skal følgende iagttages:

- Der skal være tale om regulering af et forhold, som henhører under Finansudvalgets bevillingskompetence
- Tekstanmærkningen skal være præcis og konkret i sin udformning. Hvor anden gældende materiel lovgivning ændres eller suppleres, bør der i tekstanmærkningen eller i anmærkningerne hertil angives titel på loven(e) og reference til, hvor lov, lovbekendtgørelse og/eller ændringslov(e) er optrykt i Lovtidende
- Tekstanmærkningen må kun gælde for en begrænset kreds af borgere m.fl.
- Tekstanmærkningen må ikke være af bebyrdende karakter
- Tekstanmærkningen skal være begrundet i væsentlige hensyn
- Tekstanmærkningen må ikke kunne afvente at blive gennemført ved lov
- Tekstanmærkningen skal have en begrænset gyldighedsperiode

3.5.2.7 Hastende aktstykker

Er et aktstykke af hastende karakter, er det væsentligt at oplyse Finansudvalget om, at der kan være konsekvenser af negativ art som følge af afgørelse af et aktstykke efter en bestemt dato. Hvis dette er tilfældet, angives følgende i aktstykket:

- Årsagen til at aktstykket er hastende
- Grunden til at ministeren ikke på et tidligere tidspunkt har oversendt aktstykket
- På hvilket tidspunkt eventuelle negative konsekvenser måtte indtræde
- Hvilken konsekvens manglende tiltrædelse før dette tidspunkt måtte have

Finansudvalget er ikke på nogen måde bundet af sådanne tilkendegivelser, og beslutningen, om hvornår et aktstykke kan færdigbehandles, tilkommer udvalget selv.

3.5.3 Motivering for forelæggelsen (punkt c)

Motiveringen for forelæggelsen (punkt c) skal, hvor forslaget vedrører nye eller ændrede dispositioner, indeholde en redegørelse for årsagerne til, at den foreslåede disposition ikke kan afvente bevilling på finansloven for et senere finansår.

Hvor forelæggelse vedrører en disposition, hvortil der på finansloven er givet en bevilling, hvis anvendelse er betinget af særskilt forelæggelse for Finansudvalget, anføres dette. Der anvendes følgende formulering:

- "Det er ved bevillingen til .. forudsat, at den foreslåede disposition først kan gennemføres efter særskilt forelæggelse for Finansudvalget."

Sker forelæggelsen i henhold til en bestemmelse i lov, tekstanmærkning eller bestemmelse i budgetvejledningen, henvises hertil.

3.5.4 Tilslutning mv. fra andre myndigheder (punkt d)

Tilslutning mv. fra andre myndigheder (punkt d) skal indeholde oplysninger om foreskrevne godkendelser fra andre myndigheder. Sådanne godkendelser kan være foreskrevet i budgetvejledningen eller i lovgivningen, herunder finansloven. Det er ikke nødvendigt at anføre, at ministeriet som led i en almindelig koordinationsproces har hørt et eller flere ministerier med hensyn til forslaget.

Forudsætter gennemførelsen af en disposition forudgående godkendelse af Europa-Kommissionen, skal det eksempelvis anføres, om Kommissionens godkendelse foreligger eller vil blive indhentet, og i givet fald at dispositionen ikke vil blive gennemført, før godkendelsen foreligger.

Ligeledes anføres, hvis der i medfør af statsbyggeloven har været søgt bistand i Bygningsstyrelsen i forbindelse med byggeopgaver.

I forbindelse med ejendomsoverdragelser anføres endvidere oplysninger om Vurderingsstyrelsens godkendelse eller udtalelse om overdragelsessummens størrelse og vilkårene for handelen. Vurderingsstyrelsens vurdering af ejendommens handelsværdi anføres.

3.5.5 Forslaget (punkt e)

Forslaget (punkt e) skal angive den bevillingsmæssige formalisering af den disposition, der søges tilslutning til.

Hvor dispositionen skal optages på tillægsbevillingsloven, angives dette over det eller de bevillingsforslag, der vil blive søgt optaget på forslag til lov om tillægsbevilling. Følgende formulering kan anvendes:

- "Under henvisning til ovenstående anmodes om tilslutning til at ..., således, at der på forslag til lov om tillægsbevilling for (finansåret) opføres følgende: (angivelse af hovedkonto, betegnelse og beløb - også for en eventuel kompenserende besparelse)."

Indebærer forslaget oprettelse af en ny bevilling anføres efter angivelsen af konteringen: "(ny konto)".

Hvis forslaget vedrører en disposition, som indebærer et forslag om ændret låneramme, anvendes følgende formulering:

- "Forslaget medfører behov for en forhøjelse af lånerammen med (antal) mio. kr. i perioden fra (årstal) til (årstal)"

Indebærer forslaget optagelse af en ny tekstanmærkning eller en ændring i en eksisterende tekstanmærkning, angives den formulering, hvormed tekstanmærkningen vil blive søgt optaget, samt den gruppe, hvortil tekstanmærkningen henføres.

Hvor den disposition, der søges tilslutning til, ikke skal optages på tillægsbevillingsloven, angives, om dette er en følge af:

- at udgiften afholdes af en given (eventuelt betinget) bevilling,
- at udgifterne/indtægterne vil blive søgt på en senere bevillingslov, eller
- at dispositionen ikke medfører udgifter/indtægter.

Der kan anvendes en af følgende formuleringer:

- "Under henvisning til ovenstående anmodes om tilslutning til at ... idet udgiften vil blive afholdt af den på finansloven for (B-året) under (hovedkonto og betegnelse) opførte bevilling på ... kr."
- "Under henvisning til ovenstående anmodes om tilslutning til at ... idet udgiften/indtægten vil blive søgt bevilget på (angivelse af kommende bevillingslov og kontering, hvor dette er muligt)"
- "Forslaget medfører ikke udgifter/indtægter."

3.5.6 Finansministeriets tilslutning (punkt f)

Det angives, at Finansministeriets tilslutning foreligger med formuleringen:

- "Finansministeriets tilslutning foreligger."

3.6 Tillægsbevillingsloven

3.6.1 Egentlige bevillingsændringer

Ved gennemførelse af nye eller ændrede dispositioner kræves tillægsbevilling i alle tilfælde, hvor der er tale om *egentlige ændringer af bevillingernes størrelse eller forudsætninger*.

Det indebærer, at *finansloven* og *tillægsbevillingsloven* tilsammen viser den samlede *bevilling*, der er blevet stillet til rådighed i det pågældende finansår.

Statsregnskabet viser det *forbrug*, der har været på den pågældende hovedkonto. Af statsregnskabet vil således fremgå de afvigelser fra den vedtagne finanslov, som ikke kan anses for egentlige ændringer af bevillingerne.

På tillægsbevillingslovforslaget optages følgende ikke afvigelser fra finansloven af nedenstående art:

- Positiv og negativ videreførsel, hvor der er adgang til sådan videreførsel.
- Merudgifter, der modsvares af merindtægter på nettobevillinger, eller med hjemmel i særlig bevillingsbestemmelse i anmærkningerne.
- Afvigelser fra de budgetterede lovbundne udgifter, som følge af ændrede skøn.
- Ikke-fradragsberettiget købsmoms.

Der udarbejdes hvert år forslag til tillægsbevillingslov, som først fremsættes og vedtages efter finansårets udløb, og som derfor i det væsentlige er en efterbevillingslov.

3.6.2 Kategorisering af tillægsbevillingslovforslaget

De egentlige ændringer af bevillingernes størrelse eller forudsætninger, som optages på tillægsbevillingslovforslaget, kategoriseres således:

1. Ny lovgivning. Finanslovens bevillingsparagraf (§45) hjemler, at der i finansåret kan disponeres på forventet efterbevilling med hensyn til udgifter og indtægter, der følger af ny lovgivning. Anvendelsen af bevillingsparagraffen forudsætter, at udgifternes og indtægternes størrelse eller beregningsgrundlag tydeligt fremgår af den pågældende lovgivning eller på anden måde har været oplyst Folketinget i forbindelse med behandlingen af lovforslagene. Bevillingsændringer, der således følger af vedtagne love, opføres under denne kategori.

2. Aktstykker. I tilfælde, hvor der i finansårets løb er søgt hjemmel til gennemførelsen af dispositioner (der ikke var hjemlet på finansloven) ved forelæggelse af aktstykke for Finansudvalget, skal de ansøgte bevillingsændringer opføres på tillægsbevillingslovforslaget under denne kategori. Kategorien anvendes endvidere i forbindelse med overførsel af beløb til og fra bloktilskudspuljen.

4. Overførsel mellem ministerområder. Denne kategori omfatter bevillingsoverførsler mellem ministerområder, herunder i forbindelse med ressortomlægninger. Bevillingsændringer, der optages under denne kategori, vil altid være modsvaret af en modsat rettet bevægelse under en anden paragraf.

5. Overførsel mellem hovedkonti. Denne kategori omfatter overførsler mellem hovedkonti inden for ministerområdet, herunder i forbindelse med organisationsomlægninger. Ved organisationsomlægninger forudsættes det, at bevillingen flyttes med den opgave, til hvilket formål bevillingen er afsat. Bevillingsændringer, der optages under denne kategori, vil altid være modsvaret af en modsat rettet bevægelse andetsteds under ministerområdet. Denne kategori omfatter ikke udmøntninger af reserver og budgetreguleringer. Denne type af transaktioner hører under kategori 9. Andre bevillingsforslag.

7. Dispositionsbegrænsninger. Denne kategorisering anvendes, hvor det er foreskrevet i cirkulære eller lignende fra Finansministeriet.

8. Direkte efterbevilling mv. Kategorien omfatter bevillingsforslag, der optages på tillægsbevillingslovforslaget som direkte efterbevilling med hjemmel i særlig bevillingsbestemmelse i anmærkninger eller tekstanmærkning eller efter budgetvejledningen, dvs.:

- Indtægter og udgifter vedrørende EU-tilskud, der forudsætter afholdelse af tilsvarende udgifter, *jf. punkt 2.4.1 Udgifter som følge af EU-retsakter*
- Udgifter til indfrielse af garantier og statsforskrivninger, *jf. punkt 2.4.2 Indfrielse af garantier og statsforskrivninger*
- Udgifter pålagt ved dom mv., *jf. punkt 2.4.3 Udgifter pålagt ved dom mv.*
- Selvforsikringsudgifter, som ikke finansieres ved overførsler inden for ministerområdet, *jf. punkt 2.4.4 Selvforsikringsudgifter*
- Udgifter til bevarelse af statsaktiver, *jf. punkt 2.4.5 Bevarelse af statsaktiver*
- Udgifter til afskrivning og nedskrivning af fordringer, *jf. punkt 2.4.6 Nedskrivning af fordringer*
- Indtægter ved ekspropriation, *jf. punkt 2.2.16 Salg af fast ejendom mv.*
- Indtægter ved ejendomssalg, der ikke skal forelægges Finansudvalget ved aktstykke, *jf. punkt 2.2.16 Salg af fast ejendom mv.*
- Ejendomsvirksomheders ejendomskøb, hvor købssummen udgør under 100 mio. kr., *jf. punkt 2.7.4.2 Ejendomskøb (under statsvirksomhed)*

9. Andre bevillingsforslag. Bevillingsændringer, som ikke er omfattet af kategorierne ovenfor, anføres under denne kategori, herunder bevillingsforslag, der optages med tilslutning fra Finansministeriet, *jf. punkt 3.3.2 Mindre væsentlige dispositioner uden principiel betydning*. Kategorien omfatter endvidere udmøntning af reserver og budgetreguleringer. Med mindre andet fremgår af en bevillings særlige bestemmelser, kræver reduktion af bevillinger ikke særlig hjemmel.

Kategorierne 3 og 6 anvendes som udgangspunkt ikke. Der henvises i øvrigt til ØAV.

3.6.3 Tillægsbevillingslovforslagets opbygning

Forslaget til lov om tillægsbevilling består af to dele, *tekst* samt *anmærkninger*, og udarbejdes ligesom finanslovforslaget af Finansministeriet på grundlag af bidrag fra de enkelte ministerier.

Finansministeriet gennemgår bidragene og påser blandt andet, at de optagne forslag er i overensstemmelse med tidligere forhåndsgodkendelser fra Finansudvalget eller Finansministeriet.

Forslaget til lov om tillægsbevilling fremsættes først for Folketinget efter finansårets udløb. Regeringen fremsætter normalt ikke ændringsforslag til tillægsbevillingslovforslaget.